

Warszawa, 23.04.2010

Wyniki finansowe towarzystw ubezpieczeniowych w 2009 roku¹

W roku 2009 za najważniejsze zjawiska zaobserwowane na rynku ubezpieczeń można uznać:

- wycofywanie się klientów z ubezpieczeń na życie (typowo ochronnych) i prawie dwukrotny wzrost świadczeń w tej grupie,
- kilkunastoprocentowy spadek zebranych składek,
- wzrost o jedną trzecią odszkodowań i świadczeń,
- ujemny wynik techniczny działu II (głównie w ubezpieczeniach komunikacyjnych),
- bardzo dobre efekty działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń działu I.

***

W dniu 31 grudnia 2009 r. **zezwolenie na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej** w Polsce miało sześćdziesiąt sześć zakładów ubezpieczeń (przed rokiem sześćdziesiąt siedem); działalność w ubezpieczeniach na życie (dział I) prowadziło trzydzieści towarzystw, pozostałe ubezpieczenia osobowe i majątkowe (Dział II) obsługiwało trzydzieści pięć firm. Spośród firm posiadających licencje jeden zakład był w likwidacji od 2000r.

Większość firm ubezpieczeniowych miała **formę organizacyjną** spółki akcyjnej (dwadzieścia dziewięć w dziale I i dwadzieścia osiem w dziale II), spośród dziewięciu towarzystw ubezpieczeń wzajemnych, dwa prowadziły ubezpieczenia na życie. W towarzystwach zorganizowanych w formie spółek akcyjnych dominował kapitał zagraniczny, TUV-y miały przewagę polskich udziałowców.

---

¹ Dane źródłowe przekazał 9 marca 2010 do GUS Urząd Komisji Nadzoru Finansowego. Dotyczą one wyników finansowych firm ubezpieczeniowych zorganizowanych jako spółki akcyjne i towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych, określonych w tytule niniejszej informacji tradycyjną nazwą towarzystwa ubezpieczeniowe, dla której synonimami są takie pojęcia jak: ubezpieczyciele, firmy ubezpieczeniowe, zakłady ubezpieczeń itd.

Pełny **zakres ubezpieczeń** w dziale I utrzymywało dziewięć zakładów, dziesięć prowadziło ubezpieczenia w czterech grupach (grupa 1 i 5 w kombinacji z dwiema innymi grupami ubezpieczeń na życie). Sześć towarzystw oferowało ubezpieczenia w trzech grupach, z tego cztery firmy – ubezpieczenia na życie i na życie z funduszem inwestycyjnym w powiązaniu z ubezpieczeniem wypadku i choroby. Pięć zakładów ubezpieczało tylko ryzyka z grup 1 i 5. Trzy zakłady należące do zagranicznych akcjonariuszy w dziale I, obok **ubezpieczeń bezpośrednich** zajmowały się także **reasekuracją czynną**. W dziale II cztery największe towarzystwa miały uprawnienia do prowadzenia ubezpieczeń bezpośrednich we wszystkich grupach. Osiemnaście firm przyjmowało do ochrony ryzyka sklasyfikowane w mniej niż w osiemnastu a więcej niż dziesięciu grupach. Istniały także wyspecjalizowane firmy w zakresie ryzyk finansowych i prawnych. Ubezpieczenie ogólnej odpowiedzialności cywilnej (grupa 13) oferowało trzydzieści jeden zakładów, ubezpieczenia ogniowo-kradzieżowe – dwadzieścia osiem (grupa 8) i trzydzieści jeden (grupa 9), ubezpieczenie NNW (grupa 1), często sprzedawane w pakietach wraz z innymi produktami – trzydzieści, autocasco (grupa 3) – dwadzieścia sześć, ubezpieczenia komunikacyjnej OC (grupa 10) – dwadzieścia sześć. Ubezpieczenia, na które nie ma dużego popytu, takie jak np. ubezpieczenie pojazdów szynowych (grupa 4) prowadziło osiem towarzystw. **Reasekuracją czynną w dziale II** zajmowało się osiemnaście zakładów (w tym jeden powołany wyłącznie w tym celu), ale żaden nie pokrywał wszystkich klas ryzyka.

Suma bilansowa rynku ubezpieczeń gospodarczych ogółem na koniec grudnia 2009 r. wyniosła 138 783 mln zł (wzrost w ciągu roku o 0,6%), z tego na dział I przypadało 87 772 mln zł (o 3,2% więcej niż przed rokiem), na dział II – 51 011 mln zł (o 3,4% mniej niż w końcu grudnia 2008 r.). Na towarzystwa ubezpieczeń na życie przypadało 63,2% aktywów ogółem (wzrost o 1,5 pkt proc.), na towarzystwa ubezpieczeń majątkowych 36,8% (spadek o 1,5 pkt proc.). Kapitałową przewagę działu I generowały **aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdzie ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający**. Wartość tej pozycji wzrosła w analizowanym okresie do 31 660 mln zł (o 5 314 mln zł, tj. o 20,2%). **Lokaty środków własnych** w obu działach ubezpieczeń obniżyły się: w ubezpieczeniach na życie do 52 016 mln zł (o 4,5%), w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych do 42 977 mln zł (o 4,7%). O ujemnej dynamice lokat w dziale ubezpieczeń na życie zdecydowało głównie obniżenie lokat terminowych w instytucjach kredytowych o ponad jedną czwartą pomimo wzrostu (o 6,7%) zaangażowania w dłużnych papierach wartościowych o stałej kwocie dochodów. Lokaty zakładów na życie w papiery o zmiennej kwocie dochodu (udziały, akcje, certyfikaty inwestycyjne) wzrosły (o 12,1%), ale nie miało to znaczącego wpływu na dynamikę lokat finansowych tego działu. W dziale II lokaty finansowe obniżyły się do 32 976 mln zł (o 9,8%), na co wpłynęły niższe lokaty w instytucjach kredytowych (o 37,8%) i papiery wartościowe o stałej kwocie dochodu (obniżenie wartości bilansowej o 9,2%) pomimo wzrostu (o 15,9%) zaangażowania w papiery o zmiennej kwocie dochodu (udziały, akcje, certyfikaty inwestycyjne). Utrzymało się, podobnie jak w poprzednich okresach sprawozdawczych, znacznie większe zaangażowanie ubezpieczycieli działu II niż działu I w udziały i akcje w podmiotach podporządkowanych. Tego typu inwestycje wyniosły na koniec grudnia 2009 r. odpowiednio 8 999 mln zł i 1 496 mln zł, i wzrosły w firmach majątkowych o 19,4%, a w towarzystwach życiowych o 6,1%.

Główną pozycją **pasywów** były **rezerwy techniczno ubezpieczeniowe**, które – łącznie dla całego rynku – ukształtowały się w końcu grudnia 2009 r. na poziomie 100 083 mln zł (o 2,2% więcej w porównaniu z rokiem 2008). Rezerwy te w ubezpieczeniach na życie wyniosły 71 218 mln zł (wzrost o 0,3%), mimo zredukowania do 36 335 mln zł (o 12,5%) rezerwy ubezpieczeń na życie. Największą wartość i dynamikę miała rezerwa ubezpieczeń na życie, gdy

ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający, która zwiększyła się do 31 628 mln zł (o 20,2%)². Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w dziale I były kwotowo niewielkie, toteż ich wzrosty i spadki nie wywarły istotnego wpływu na wartość i stopę wzrostu rezerw w segmencie ubezpieczeń na życie. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w dziale II wyniosły 28 865 mln zł (wzrost o 7,1%), na co wpłynęło podniesienie rezerwy składek i na pokrycie ryzyka niewygasłego do 11 558 mln zł (o 7,3%) oraz rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia do 16 298 mln zł (o 7,1%).

O bezpieczeństwie funkcjonowania zakładów ubezpieczeń, obok rezerw adekwatnych do przyjętego do ochrony ryzyka, decyduje dostosowany do wymogów ostrożnościowych poziom **kapitałów (środków) własnych**. Łącznie, na koniec grudnia 2009 r. kapitały te wyniosły ogółem 28 981 mln zł (o 18,8% mniej niż na koniec grudnia 2008 r.). Kapitał własny towarzystw na życie zwiększył się z 11 460 mln zł do 13 491 mln zł (o 17,7%), w firmach chroniących pozostałe ryzyka osobowe i majątkowe zmniejszył się z 24 219 mln zł do 15 490 mln zł (o 36,0%). Kapitał podstawowy w obu działach ubezpieczeń miał zbliżoną wartość – 2 649 mln zł w dziale I i 2 791 mln zł w dziale II, ale dynamikę wyższą w ubezpieczeniach na życie (wzrost w ciągu roku o 5,8% wobec 2,4%). Kapitał własny w segmencie ubezpieczeń majątkowych był niewiele większy w porównaniu z działem ubezpieczeń na życie, ze względu na znaczne obniżenie wartości kapitału zapasowego z 12 898 mln zł do 4 475 mln zł oraz gorszy wynik finansowy roku bieżącego. Ujemnie na kapitały własne w obu działach wpływały nierozliczone straty z lat ubiegłych (1 172 mln zł w dziale I i 1 299 mln zł w dziale II).

Składka przypisana brutto na rynku ubezpieczeń wyniosła ogółem 51 343 mln zł (obniżenie o 13,4% w porównaniu z końcem grudnia 2008 r.), z tego w ubezpieczeniach na życie 30 281 mln zł (o 22,3% mniej niż przed rokiem), w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych 21 062 mln zł (wzrost o 3,7%). Towarzystwa z **przeważającym kapitałem zagranicznym** zebrały łącznie 52,1% składki brutto (przed rokiem 52,4%). Udział tej grupy ubezpieczycieli obniżył się z 51,9% do 49,4% w ubezpieczeniach działu I, co oznacza, że krajowi ubezpieczyciele zebrali więcej składki w tym dziale niż ubezpieczyciele zagraniczni. W pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych udział ten wzrósł z 53,2% do 56,0%. Po uwzględnieniu odpisów na rezerwy składki i na ryzyko niewygasłe oraz rozliczeń z reasekuratorami, **składka** (zarobiona na udziale własnym netto) wyniosła łącznie 47 654 mln zł (obniżenie w skali roku o 12,6%); w dziale I wyniosła 29 294 mln zł (spadek o 21,5%), w dziale II wzrosła do 18 360 mln zł (o 6,8%)³.

Odszkodowania i świadczenia brutto wypłacone w ciągu roku wzrosły ogółem do 40 192 mln zł (o 35,8% w stosunku do 2008 roku), z tego w ubezpieczeniach na życie do 27 716 mln zł (wzrost o 43,2%), w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych do 12 476 mln zł (wzrost o 21,9%). **Odszkodowania i świadczenia (wypłacone na udziale własnym)** wyniosły 38 082 mln zł (o 33,2% więcej niż przed rokiem) przy dwukrotnym wzroście udziału reasekuratorów. **Odszkodowania i świadczenia ogółem** wzrosły do 39 326 mln zł (o 31,1%). Wzrost ten był w znacznej części spowodowany świadczeniami w dziale I, które zwiększyły się do 26 932 mln zł (o 38,8%). Znaczne obniżenie rezerwy w ubezpieczeniach na życie na udziale własnym o 5 117 mln zł zostało zrównoważone zwiększeniem o 5 211 mln zł stanu rezerw na

² Wzrost tej rezerwy był konsekwencją stopy wzrostu składki netto (111,6%) w ubezpieczeniach na życie związane z funduszem inwestycyjnym (grupa 3), która wyniosła w ujęciu wartościowym 6 386 mln zł.

³ Na obniżenie składki w dziale I wpłynęły niższe składki o 9 283 mln zł w ubezpieczeniach bezpośrednich w grupie I. W ubezpieczeniach działu II na wzrost składki o 1 132 mln zł, wpłynęły przede wszystkim ubezpieczenia bezpośrednie: komunikacyjne (grupa 10 i 3), które wygenerowały wzrost składki netto o 414 mln zł, ogniowo-kradzieżowe (grupa 8 i 9), gdzie składka netto zwiększyła się o 262 mln zł, NNW (grupa 1) – o 164 mln zł oraz ogólna OC (grupa 13) o składkę wyższą o 122 mln zł.

udziale własnym dla ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko ponosi ubezpieczający. W porównaniu z działem I nastąpił stosunkowo umiarkowany wzrost odszkodowań i świadczeń w dziale II do 12 394 mln zł (o 17,2%).

Wynik techniczny (w ujęciu zagregowanym) ukształtował się na poziomie 3 958 mln zł (4 172 mln zł przed rokiem), z tego wynik w ubezpieczeniach na życie wyniósł 4 239 mln zł, w majątkowych – minus 281 mln zł (poprawa odpowiednio o ok. 785 mln zł i pogorszenie o 1 000 mln zł). W ubezpieczeniach majątkowych strata techniczna w komunikacyjnej OC (grupa 10) powiększyła się do 954 mln zł (przed rokiem strata wyniosła 706 mln zł). Zysk techniczny osiągnęło 37 ubezpieczycieli (w dziale I – 22, w dziale II – 15), stratę techniczną wykazało 28 towarzystw (w dziale I – 8, w dziale II – 20).

Łączny **wynik finansowy brutto rynku ubezpieczeń** wyniósł 7 826 mln zł i był o 1 122 mln zł wyższy w porównaniu z rokiem 2008. Towarzystwa w dziale I wypracowały nadwyżkę rzędu 4 879 mln zł, a ich wynik był o 1 796 mln zł lepszy niż przed rokiem, natomiast w dziale II wynik w kwocie 2 947 mln zł był gorszy o 674 mln zł. Wzrost wyniku finansowego brutto ubezpieczycieli na życie był uwarunkowany zwiększeniem o ponad 997 mln zł przychodów netto z działalności lokacyjnej. W pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych działalność lokacyjna wygenerowała przychody netto o 245 mln zł niższe niż przed rokiem, co zdecydowało o wyniku finansowym brutto towarzystw realizujących te ubezpieczenia. **Podatek dochodowy** w wysokości 1 257 mln zł zwiększył się o 336 mln zł w porównaniu z rokiem 2008. **Na wynik finansowy netto** – 6 568 mln zł złożył się wynik ubezpieczycieli w dziale I – 3 989 mln zł (większy niż przed rokiem o 1 483 mln zł) i towarzystw w dziale II – 2 579 mln zł (o 699 mln zł mniejszy niż przed rokiem). Zyski netto wygospodarowało 47 towarzystw (w dziale I – 22, w dziale II – 25), stratę poniosło 18 zakładów (w dziale I – 8, w dziale II – 10).

Wskaźniki bezpieczeństwa działalności ubezpieczeniowej na koniec 2009 r. były wysokie w stosunku do wymaganego ustawowego poziomu, chociaż niektóre obniżyły się w relacji do 2008 roku. Wskaźnik monitorowania działalności spadł z 450,0% do 356,8% (o 93,2 pkt proc.), na co wpłynął spadek tego wskaźnika w dziale II z 644,5% do 364,8% (o 279,8 pkt proc.). Wskaźnik pokrycia rezerw lokatami w dziale I utrzymał się w granicach normy. Do niskiego poziomu (64,3%) obniżył się współczynnik wypłacalności w dziale II, co jest spowodowane zbyt niską wartością środków własnych w relacji do przypisanej składki i zapewne będzie przesłanką dokapitalizowania zakładów, które nie posiadają adekwatnych do przyjętego ryzyka kapitałów własnych lub odwołania się do wsparcia reasekuratorów. W dziale I współczynnik wypłacalności wzrósł o 15,7 pkt proc. w porównaniu z rokiem 2008, ale poziom tego wskaźnika (43,8%) pozostał niższy niż wskaźnika z grupy II.

Szkodowość brutto na udziale własnym wzrosła głównie w ubezpieczeniach na życie z 52,0% do 91,9% w związku z realizacją świadczeń w grupie I tego działu, w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych z 61,5% do 67,5%). Niekorzystny wpływ na przebieg ubezpieczeń miała wyższa dynamika kosztów administracyjnych od dynamiki przypisu składki (wskaźnik tych kosztów w dziale I zwiększył się z 3,9% do 5,3%, w dziale II z 9,6% do 9,8%). Wskaźnik kosztów akwizycji podwyższył się w ubezpieczeniach na życie (z 9,2% do 12,7%), w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych wskaźnik ten wzrósł z 18,3% do 20,1%. W warunkach wysokiego zróżnicowania wyniku technicznego ubezpieczeń działu I i działu II wyniki finansowe dały obraz zwiększenia wskaźnika rentowności działalności technicznej w dziale I do 14,5%, (wzrost w ciągu roku o 5,2 pkt proc.), w dziale II zaś do zmniejszenia tego wskaźnika do – minus 1,5% (spadek o 5,7 pkt proc.).

Tabl. 1. Aktywa towarzystw ubezpieczeniowych

Stan na koniec 2008 r. i 2009 r.

Wyszczególnienie	Ogółem*		Działy ubezpieczeń			
			Na życie (I)		Pozostałe osobowe i majątkowe (II)	
	31.12.08	31.12.09	31.12.08	31.12.09	31.12.08	31.12.09
	w mln zł					
Aktywa ogółem	137 909,4	138 783,0	85 091,0	87 772,1	52 818,5	51 010,8
Wartości niematerialne i prawne	432,2	447,9	123,0	108,8	309,2	339,2
Lokaty	99 575,6	94 992,3	54 462,5	52 015,8	45 113,1	42 976,5
nieruchomości	1 296,6	1 340,7	388,6	398,9	908,0	941,8
lokaty w jednostkach podporządkowanych, w tym:	9 030,2	10 565,5	1 419,0	1 525,5	7 611,2	9 039,9
udziały lub akcje w jednostkach podporządkowanych	8 945,9	10 495,0	1 410,3	1 495,7	7 535,7	8 999,3
inne lokaty finansowe, w tym	89 230,0	83 067,1	52 654,9	50 091,3	36 575,1	32 975,8
udziały, akcje, inne papiery wartościowe o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne w funduszach inwestycyjnych	5 200,4	5 931,5	2 496,8	2 798,4	2 703,6	3 133,0
dłużne papiery wartościowe i inne papiery wartościowe o stałej kwocie dochodu	61 065,7	60 375,9	30 937,6	33 008,8	30 128,0	27 367,1
lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	21 811,2	15 375,1	18 527,4	13 331,3	3 283,9	2 043,8
należności depozytowe od cedentów	18,7	19,0	-	-	18,7	19,0
Aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdzie ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający	26 345,9	31 659,5	26 345,9	31 659,5	-	-
Należności, w tym:	4 664,3	5 189,5	953,1	1 048,5	3 711,2	4 141,0
należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich, w tym:	3 489,2	3 726,5	592,8	475,9	2 896,3	3 250,6
należności od ubezpieczających	3 231,5	3 400,6	536,5	429,8	2 695,0	2 970,8
należności od pośredników ubezpieczeniowych	183,3	282,4	35,0	34,5	148,3	247,9
należności z tytułu reasekuracji	557,7	619,5	68,5	78,6	489,2	540,9
Inne składniki aktywów, w tym:	1 366,5	987,8	500,8	489,8	865,7	498,0
rzeczowe składniki aktywów	396,4	377,2	115,8	100,8	280,6	276,3
środki pieniężne	958,6	605,2	380,2	386,4	578,4	218,8
Rozliczenia międzyokresowe, w tym:	5 525,0	5 506,0	2 705,7	2 449,8	2 819,3	3 056,2
aktywowane koszty akwizycji	3 865,1	4 463,1	1 837,6	1 925,3	2 027,6	2 537,8

*Sumy składników w niniejszej tablicy oraz w innych tablicach w niektórych przypadkach mogą się różnić nieznacznie od podanych wielkości „ogółem” ze względu na zaokrąglenia.

Tabl.2. Dynamika i struktura działowa aktywów towarzystw ubezpieczeniowych

Wyszczególnienie	Ogółem	Dział		Udział w aktywach ogółem w %			
		I	II	Dział I		Dział II	
		31.12.2008 =100		31.12.08	31.12.09	31.12.08	31.12.09
Aktywa ogółem	100,6	103,2	96,6	61,7	63,2	38,3	36,8
Wartości niematerialne i prawne	103,6	88,4	109,7	28,5	24,3	71,5	75,7
Lokaty	95,4	95,5	95,3	54,7	54,8	45,3	45,2
nieruchomości	103,4	102,7	103,7	30,0	29,8	70,0	70,2
lokaty w jednostkach podporządkowanych, w tym:	117,0	107,5	118,8	15,7	14,4	84,3	85,6
udziały lub akcje w jednostkach podporządkowanych	117,3	106,1	119,4	15,8	14,3	84,2	85,7
inne lokaty finansowe, w tym	93,1	95,1	90,2	59,0	60,3	41,0	39,7
udziały, akcje, inne papiery wartościowe o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne w funduszach inwestycyjnych	114,1	112,1	115,9	48,0	47,2	52,0	52,8
dłużne papiery wartościowe i inne papiery wartościowe o stałej kwocie dochodu	98,9	106,7	90,8	50,7	54,7	49,3	45,3
lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	70,5	72,0	62,2	84,9	86,7	15,1	13,3
należności depozytowe od cedentów	101,5	-	101,5	-	-	100,0	100,0
Aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdzie ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający	120,2	120,2	-	100,0	100,0	-	-
Należności, w tym:	111,3	110,0	111,6	20,4	20,2	79,6	79,8
należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich, w tym:	106,8	80,3	112,2	17,0	12,8	83,0	87,2
należności od ubezpieczających	105,2	80,1	110,2	16,6	12,6	83,4	87,4
należności od pośredników ubezpieczeniowych	154,1	98,5	167,2	19,1	12,2	80,9	87,8
należności z tytułu reasekuracji	111,1	114,7	110,6	12,3	12,7	87,7	87,3
Inne składniki aktywów, w tym:	72,3	97,8	57,5	36,6	49,6	63,4	50,4
rzeczowe składniki aktywów	95,1	87,1	98,5	29,2	26,7	70,8	73,3
środki pieniężne	63,1	101,6	37,8	39,7	63,9	60,3	36,1
Rozliczenia międzyokresowe, w tym:	99,7	90,5	108,4	49,0	44,5	51,0	55,5
aktywowane koszty akwizycji	115,5	104,8	125,2	47,5	43,1	52,5	56,9

Tabl. 3. Struktura aktywów towarzystw ubezpieczeniowych

Stan na koniec 2008 r. i 2009 r.

Wyszczególnienie	Ogółem		Działy ubezpieczeń			
			I		II	
	31.12.08	31.12.09	31.01.08	31.12.09	31.12.08	31.12.09
	w %					
Aktywa ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Wartości niematerialne i prawne	0,3	0,3	0,1	0,1	0,6	0,7
Lokaty	72,2	68,4	64,0	59,3	85,4	84,2
nieruchomości	0,9	1,0	0,5	0,5	1,7	1,8
lokaty w jednostkach podporządkowanych, w tym:	6,5	7,6	1,7	1,7	14,4	17,7
udziały lub akcje w jednostkach podporządkowanych	6,5	7,6	1,7	1,7	14,3	17,6
inne lokaty finansowe, w tym	64,7	59,9	61,9	57,1	69,2	64,6
udziały, akcje, inne papiery wartościowe o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne w funduszach inwestycyjnych	3,8	4,3	2,9	3,2	5,1	6,1
dłużne papiery wartościowe i inne papiery wartościowe o stałej kwocie dochodu	44,3	43,5	36,4	37,6	57,0	53,6
lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	15,8	11,1	21,8	15,2	6,2	4,0
należności depozytowe od cedentów	0,0	0,0	-	-	0,0	0,0
Aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdzie ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający	19,1	22,8	31,0	36,1	-	-
Należności, w tym:	3,4	3,7	1,1	1,2	7,0	8,1
należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich, w tym:	2,5	2,7	0,7	0,5	5,5	6,4
należności od ubezpieczających	2,3	2,5	0,6	0,5	5,1	5,8
należności od pośredników ubezpieczeniowych	0,1	0,2	0,0	0,0	0,3	0,5
należności z tytułu reasekuracji	0,4	0,4	0,1	0,1	0,9	1,1
Inne składniki aktywów, w tym:	1,0	0,7	0,6	0,6	1,6	1,0
rzeczowe składniki aktywów	0,3	0,3	0,1	0,1	0,5	0,5
środki pieniężne	0,7	0,4	0,4	0,4	1,1	0,4
Rozliczenia międzyokresowe, w tym:	4,0	4,0	3,2	2,8	5,3	6,0
aktywowane koszty akwizycji	2,8	3,2	2,2	2,2	3,8	5,0

Tabl. 4. Pasywa towarzystw ubezpieczeniowych

Stan na koniec 2008 r. i 2009 r.

Wyszczególnienie	Ogółem		Działy ubezpieczeń			
			Na życie (I)		Pozostałe osobowe i majątkowe (II)	
	31.12.08	31.12.09	31.01.08	31.12.09	31.12.08	31.12.09
	w mln zł					
Pasywa ogółem, w tym:	137 909,4	138 783,0	85 091,0	87 772,1	52 818,5	51 010,8
Kapitał własny, w tym:	35 679,5	28 981,0	11 460,1	13 491,2	24 219,4	15 489,9
kapitał podstawowy	5 231,6	5 440,6	2 504,4	2 649,3	2 727,2	2 791,3
kapitał (fundusz) zapasowy	19 659,8	11 707,7	6 762,0	7 232,7	12 897,8	4 475,0
zysk (strata) z lat ubiegłych	-2 369,8	-2 471,1	-1 137,0	-1 171,9	-1 232,8	-1 299,2
zysk (strata) netto	5 783,6	5 817,6	2 506,3	3 989,5	3 277,3	1 828,1
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, w tym:	97 945,7	100 082,8	71 004,3	71 217,8	26 941,4	28 865,1
rezerwa składek i na pokrycie ryzyka niewygasłego	11 951,8	12 678,8	1 185,0	1 121,3	10 766,9	11 557,5
rezerwa ubezpieczeń na życie	41 538,9	36 334,8	41 538,9	36 334,8	-	-
rezerwy na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia	16 388,6	17 662,6	1 172,2	1 364,5	15 216,3	16 298,1
rezerwa ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający	26 307,5	31 627,9	26 307,5	31 627,9	-	-
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych	4 485,0	4 642,5	1 467,8	1 491,0	3 017,2	3 151,5
udział reasekuratorów w rezerwie składek i w rezerwie na pokrycie ryzyka niewygasłego	813,9	982,0	9,2	9,3	804,8	972,8
udział reasekuratorów w rezerwie ubezpieczeń na życie	932,8	931,7	932,8	931,7	-	-
udział reasekuratorów w rezerwie na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia	2 228,5	2 202,6	26,5	32,7	2 202,0	2 170,0
Pozostałe rezerwy	1 353,2	1 803,3	619,3	872,0	733,9	931,3
Zobowiązania z tytułu depozytów reasekuratorów	1 689,6	1 729,6	1 424,7	1 454,8	264,9	274,9
Pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne	4 057,3	9 248,9	1 449,3	1 560,1	2 608,0	7 688,8
zobowiązania z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich, w tym:	1 377,5	1 385,9	675,0	566,1	702,5	819,7
wobec ubezpieczających	602,3	535,7	423,3	348,6	179,0	187,2
wobec pośredników ubezpieczeniowych	601,5	667,8	212,9	178,0	388,6	489,7
zobowiązania z tytułu reasekuracji	836,0	937,4	124,9	124,4	711,1	813,0
Rozliczenia międzyokresowe	1 828,5	1 791,2	580,7	647,1	1 247,8	1 144,1

**Tabl. 5. Dynamika i struktura działowa pasywów
towarzystw ubezpieczeniowych**

Stan na koniec 2008 r. i 2009 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Dział		Udział w pasywach ogółem w %			
		I	II	Dział I		Dział II	
	31.12.2008=100			31.12.08	31.12.09	31.12.08	31.12.09
Pasywa ogółem, w tym:	100,6	103,2	96,6	61,7	63,2	38,3	36,8
Kapitał własny, w tym:	81,2	117,7	64,0	32,1	46,6	67,9	53,4
kapitał podstawowy	104,0	105,8	102,4	47,9	48,7	52,1	51,3
kapitał (fundusz) zapasowy	59,6	107,0	34,7	34,4	61,8	65,6	38,2
zysk (strata) z lat ubiegłych	104,3	103,1	105,4	48,0	47,4	52,0	52,6
zysk (strata) netto	100,6	159,2	55,8	43,3	68,6	56,7	31,4
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, w tym:	102,2	100,3	107,1	72,5	71,2	27,5	28,8
rezerwa składek i rezerwa na pokrycie ryzyka niewygasłego	106,1	94,6	107,3	9,9	8,8	90,1	91,2
rezerwa ubezpieczeń na życie	87,5	87,5	-	100,0	100,0	x	x
rezerwy na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia	107,8	116,4	107,1	7,2	7,7	92,8	92,3
rezerwa ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający	120,2	120,2	-	100,0	100,0	x	x
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych	103,5	101,6	104,5	32,7	32,1	67,3	67,9
udział reasekuratorów w rezerwie składek i w rezerwie na pokrycie ryzyka niewygasłego	120,7	101,5	120,9	1,1	0,9	98,9	99,1
udział reasekuratorów w rezerwie ubezpieczeń na życie	99,9	99,9	-	100,0	100,0	x	x
udział reasekuratorów w rezerwie na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia	98,8	123,4	98,5	1,2	1,5	98,8	98,5
Pozostałe rezerwy	133,3	140,8	126,9	45,8	48,4	54,2	51,6
Zobowiązania z tytułu depozytów reasekuratorów	102,4	102,1	103,7	84,3	84,1	15,7	15,9
Pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne	228,0	107,6	294,8	35,7	16,9	64,3	83,1
zobowiązania z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich, w tym:	100,6	83,9	116,7	49,0	40,9	51,0	59,1
wobec ubezpieczających	89,0	82,3	104,6	70,3	65,1	29,7	34,9
wobec pośredników ubezpieczeniowych	111,0	83,6	126,0	35,4	26,7	64,6	73,3
zobowiązania z tytułu reasekuracji	112,1	99,6	114,3	14,9	13,3	85,1	86,7
Rozliczenia międzyokresowe	98,0	111,4	91,7	31,8	36,1	68,2	63,9

Tabl. 6. Struktura pasywów towarzystw ubezpieczeniowych

Stan na koniec 2008 r. i 2009 r.

Wyszczególnienie	Ogółem		Działy ubezpieczeń			
			Na życie (I)		Pozostałe osobowe i majątkowe (II)	
	31.12.08	31.12.09	31.01.08	31.12.09	31.12.08	31.12.09
	w %					
Pasywa ogółem, w tym:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kapitał własny, w tym:	25,9	20,9	13,5	15,4	45,9	30,4
kapitał podstawowy	3,8	3,9	2,9	3,0	5,2	5,5
kapitał (fundusz) zapasowy	14,3	8,4	7,9	8,2	24,4	8,8
zysk (strata) z lat ubiegłych	-1,7	-1,8	-1,3	-1,3	-2,3	-2,5
zysk (strata) netto	4,2	4,2	2,9	4,5	6,2	3,6
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, w tym:	71,0	72,1	83,4	81,1	51,0	56,6
rezerwa składek i na pokrycie ryzyka niewygasłego	8,7	9,1	1,4	1,3	20,4	22,7
rezerwa ubezpieczeń na życie	30,1	26,2	48,8	41,4	x	x
rezerwy na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia	11,9	12,7	1,4	1,6	28,8	32,0
rezerwa ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający	19,1	22,8	30,9	36,0	x	x
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych	3,3	3,3	1,7	1,7	5,7	6,2
udział reasekuratorów w rezerwie składek i w rezerwie na pokrycie ryzyka niewygasłego	0,6	0,7	0,0	0,0	1,5	1,9
udział reasekuratorów w rezerwie ubezpieczeń na życie	0,7	0,7	1,1	1,1	x	x
udział reasekuratorów w rezerwie na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia	1,6	1,6	0,0	0,0	4,2	4,3
Pozostałe rezerwy	1,0	1,3	0,7	1,0	1,4	1,8
Zobowiązania z tytułu depozytów reasekuratorów	1,2	1,2	1,7	1,7	0,5	0,5
Pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne	2,9	6,7	1,7	1,8	4,9	15,1
zobowiązania z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich, w tym:	1,0	1,0	0,8	0,6	1,3	1,6
wobec ubezpieczających	0,4	0,4	0,5	0,4	0,3	0,4
wobec pośredników ubezpieczeniowych	0,4	0,5	0,3	0,2	0,7	1,0
zobowiązania z tytułu reasekuracji	0,6	0,7	0,1	0,1	1,3	1,6
Rozliczenia międzyokresowe	1,3	1,3	0,7	0,7	2,4	2,2

Tabl. 7. Techniczny rachunek ubezpieczeń towarzystw ubezpieczeniowych ogółem
Stan na 31. grudnia

Wyszczególnienie	Ogółem		2008 =100	Dział I		Dział II	
	2008	2009		2008	2009	2008	2009
	w mln zł			udział w %			
Składki	54 517,3	47 653,5	87,4	68,5	61,5	31,5	38,5
składki przypisane brutto	59 291,9	51 342,5	86,6	65,8	59,0	34,2	41,0
udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	2 946,4	3 130,3	106,2	42,5	33,6	57,5	66,4
zmiany stanu rezerw składek i na ryzyko niewygasłe brutto	1 857,6	726,9	39,1	22,1	-8,8	77,9	108,8
udział reasekuratorów w zmianie stanu rezerw składek	29,4	168,1	571,8	1,4	0,1	98,6	99,9
Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	513,1	508,8	99,2	70,8	49,5	29,2	50,5
Odszkodowania i świadczenia	29 996,8	39 326,1	131,1	64,8	68,5	35,2	31,5
odszkodowania i świadczenia wypłacone na udziale własnym	28 585,2	38 082,2	133,2	67,2	70,2	32,8	29,8
odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	29 592,8	40 192,5	135,8	65,4	69,0	34,6	31,0
udział reasekuratorów w odszkodowaniach i świadczeniach wypłaconych	1 007,6	2 110,4	209,4	0,0	0,0	84,8	54,0
zmiany stanu i rezerw na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia na udziale własnym	1 411,6	1 243,9	88,1	15,5	15,0	84,5	85,0
rezerwy brutto	1 492,0	1 195,6	80,1	0,0	0,0	84,9	83,9
udział reasekuratorów	80,3	-48,3	x	0,0	0,0	90,4	112,8
Zmiana stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym	3 756,9	49,3	1,3	101,7	102,4	-1,7	-2,4
Koszty działalności ubezpieczeniowej	10 151,5	11 295,5	111,3	48,6	48,1	51,4	51,9
koszty akwizycji	7 315,5	8 091,2	110,6	49,2	47,6	50,8	52,4
koszty administracyjne	3 474,1	3 683,3	106,0	44,1	43,7	55,9	56,3
provizje reasekuracyjne i udziały w zyskach	638,1	479,0	75,1	30,8	5,7	69,2	94,3
Pozostałe koszty techniczne na udziale własnym	1 270,2	1 168,3	92,0	14,0	23,8	86,0	76,2
Wynik techniczny	4 172,3	3 957,6	94,9	82,8	107,1	17,2	-7,1

Tabl. 8. Techniczny rachunek ubezpieczeń na życie – Dział I

Wyszczególnienie	Stan na 31. grudnia	
	2008	2009
	w mln zł	
Składki	37 324,3	29 293,6
składki przypisane brutto	38 986,0	30 281,0
udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	1 250,7	1 051,2
zmiany stanu rezerw składek i na ryzyko niewygasłe brutto	411,3	-63,7
udział reasekuratorów w zmianie stanu rezerw składek	0,4	0,1
Przychody z lokat, w tym:	4 288,4	6 271,7
przychody z lokat w nieruchomości	0,3	0,1
przychody z lokat w jednostkach podporządkowanych	263,7	265,9
przychody z innych lokat finansowych, w tym:	3 241,6	3 189,9
z dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu	2 333,7	2 242,1
wynik dodatni z realizacji lokat	763,4	2 806,7
Nie zrealizowane zyski z lokat	828,2	2 838,5
Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	363,3	252,1
Odszkodowania i świadczenia, w tym:	19 425,2	26 932,2
odszkodowania i świadczenia wypłacone na udziale własnym	19 206,9	26 746,2
odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	19 359,6	27 716,4
zmiana stanu rezerw na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia na udziale własnym	218,2	186,0
Zmiany stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym	3 819,2	50,6
zmiana stanu rezerw w ubezpieczeniach na życie na udziale własnym	13 940,0	-5 116,7
rezerwy brutto	14 479,3	-5 111,9
udział reasekuratorów	539,3	4,8
zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym dla ubezpieczeń na życie, jeżeli ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający	-9 983,8	5 210,5
rezerwy brutto	-9 730,5	5 228,6
udział reasekuratorów	253,4	18,1
zmiana stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych przewidzianych w statucie na udziale własnym	-137,0	-43,2
Premie i rabaty łącznie ze zmianą stanu rezerw na udziale własnym	34,4	40,2
Koszty działalności ubezpieczeniowej	4 931,8	5 435,5
koszty akwizycji	3 595,8	3 853,2
koszty administracyjne	1 532,5	1 609,8
provizje reasekuracyjne i udziały w zyskach	196,5	27,5
Koszty działalności lokacyjnej, w tym:	8 125,8	703,9
koszty utrzymania nieruchomości	1,7	1,0
pozostałe koszty działalności lokacyjnej	74,0	61,8
wynik ujemny z realizacji lokat	7 953,7	583,5
Nie zrealizowane straty na lokatach	3 183,2	327,4
Pozostałe koszty techniczne na udziale własnym	178,4	277,9
Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów przeniesione do ogólnego rachunku zysków i strat	-347,2	649,6
Wynik techniczny ubezpieczeń na życie	3 453,5	4 238,6

**Tabl. 9. Liczba polis, ubezpieczonych i wypłat oraz
kwota przypisu składki brutto, wypłaconych odszkodowań i świadczeń brutto
w grupach ryzyka Działu I**
Stan na 31. grudnia 2009 r.

Wyszczególnienie	Liczba				Składka przypisana brutto	Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto
	polis		ubezpieczonych	wypłat		
	ogółem	indywidualnych				
	w tys.					
Ogółem ^a	10 616,5	10 258,8	22 411,8	3 173,6	30 214,4	27 688,3
Grupa 1 – na życie	7 372,7	7 070,8	20 848,0	1 692,5	19 217,2	21 716,0
Grupa 2 – posagowe, zaopatrzenia dzieci	447,6	444,7	0,0	31,0	125,9	167,4
Grupa 3 – na życie związane z funduszem inwestycyjnym	2 195,4	2 158,1	740,0	411,1	6 458,1	4 376,4
Grupa 4 – rentowe	47,7	47,6	2,1	5,3	71,2	61,2
Grupa 5 – wypadkowe i chorobowe	9 609,4	8 574,7	50 838,7	1 066,0	4 342,0	1 367,2

^aW ubezpieczeniach bezpośrednich na życie ryzyko wypadkowe i chorobowe nie występuje samodzielnie, lecz jest dołączane do innych grup ryzyka, dlatego liczba polis i wypłat ogółem nie uwzględnia tej grupy.

**Tabl. 10. Przebieg ubezpieczeń na życie w grupach ryzyka
Dział I**

Wyszczególnienie	Ubezpieczenia bezpośrednie					
	Składka		Odszkodowania i świadczenia		Wynik techniczny	
	stan na 31. grudnia					
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
	mln zł					
Ogółem	37 276,3	29 227,0	19 402,0	26 906,0	3 438,3	4 213,9
Grupa 1 – na życie	27 590,4	18 307,1	11 298,8	20 915,8	1 501,7	2 264,4
Grupa 2 – posagowe, zaopatrzenia dzieci	124,6	124,7	174,7	161,5	23,1	28,7
Grupa 3 – na życie związane z funduszem inwestycyjnym	5 722,1	6 385,8	6 634,9	4 331,9	486,4	563,2
Grupa 4 – rentowe	44,1	52,5	56,8	59,7	-15,1	-77,8
Grupa 5 – wypadkowe i chorobowe	3 795,1	4 356,9	1 236,8	1 437,1	1 442,2	1 435,4

**Tabl. 11. Wskaźniki efektywności ubezpieczeń bezpośrednich
w grupach ryzyka Działu I**
Stan na 31. grudnia

Wyszczególnienie	Grupa 1		Grupa 2		Grupa 3		Grupa 4		Grupa 5	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
	w %									
Dynamika składki przypisanej brutto	287,9	67,7	95,6	95,7	52,6	102,7	137,0	115,5	117,9	106,5
Dynamika odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto	210,7	193,7	101,0	94,4	178,8	65,3	99,1	107,9	108,1	114,6
Wskaźnik zatrzymania składki przypisanej ^a	97,9	95,4	98,6	98,8	91,0	98,9	72,1	74,1	98,0	98,2
Wskaźnik zatrzymania odszkodowań i świadczeń wypłaconych ^b	99,6	96,0	99,1	99,1	98,8	98,7	99,4	97,6	97,8	97,8
Współczynnik szkodowości brutto ^c	40,3	113,6	139,5	129,1	106,8	67,9	93,7	86,6	32,7	33,2
Współczynnik szkodowości na udziale własnym ^d	41,0	114,2	140,3	129,6	116,0	67,8	128,6	113,7	32,6	33,0
Wskaźnik kosztów akwizycji ^e	6,9	10,4	14,5	14,5	12,0	10,9	30,0	18,4	20,5	25,9
Wskaźnik kosztów administracyjnych ^f	2,8	4,1	7,9	7,8	6,3	6,6	13,3	17,7	7,7	8,6
Wskaźnik kosztów ubezpieczeniowych brutto ^g	9,8	14,4	22,5	22,3	18,3	17,5	43,3	36,2	28,1	34,6
Wskaźnik kosztów technicznych na udziale własnym ^h	10,2	15,7	24,9	25,7	18,3	19,2	55,8	45,2	31,0	35,3
Wskaźnik rentowności ⁱ działalności technicznej brutto ⁱ	5,3	11,8	17,6	22,8	7,7	8,7	-24,5	-109,2	35,4	33,1
Wskaźnik rentowności działalności technicznej na udziale własnym	5,4	12,4	18,6	23,0	8,5	8,8	-34,2	-148,1	38,0	32,9

^aSkładka przypisana na udziale własnym podzielona przez składkę przypisaną brutto

^bOdszkodowania i świadczenia na udziale własnym podzielone przez odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto

^cSuma odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto i kwoty zmiany stanu rezerw na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia brutto podzielona przez składkę zarobioną brutto

^dOdszkodowania i świadczenia podzielone przez składkę zarobioną na udziale własnym

^eKoszty akwizycji podzielone przez składkę przypisaną brutto

^fKoszty administracyjne podzielone przez składkę przypisaną brutto

^gKoszty działalności ubezpieczeniowej podzielone przez składkę przypisaną brutto

^hSuma kosztów działalności ubezpieczeniowej i kwoty pozostałych kosztów technicznych na udziale własnym podzielona przez składkę przypisaną na udziale własnym

ⁱWynik techniczny podzielony przez składkę zarobioną netto (lub składkę)

Tabl. 12. Techniczny rachunek ubezpieczeń – Dział II

Wyszczególnienie	Stan na 31. grudnia	
	2008	2009
	w mln zł	
Składki	17 193,0	18 359,9
składki przypisane brutto	20 306,0	21 061,5
udział reasekuratorów w składce przypisanej	1 695,6	2 079,0
zmiana stanu rezerw składek i rezerwy na ryzyko niewygasłe	1 446,3	790,6
udział reasekuratorów w zmianie stanu rezerw składek	29,0	168,0
Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione z ogólnego rachunku zysków i strat	303,2	351,1
Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	149,8	256,6
Odszkodowania i świadczenia	10 571,6	12 393,8
odszkodowania i świadczenia wypłacone na udziale własnym	9 378,2	11 336,0
odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	10 233,2	12 476,1
udział reasekuratorów w odszkodowaniach i świadczeniach wypłaconych	854,9	1 140,1
zmiana stanu rezerw na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia na udziale własnym	1 193,5	1 057,8
zmiana stanu rezerw na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia brutto	1 266,1	1 003,3
udział reasekuratorów w zmianie stanu rezerw na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia	72,6	-54,5
Zmiana stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym	-62,3	-1,2
zmiana stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto	-62,3	-1,2
udział reasekuratorów w zmianie stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	-	-
Premie i rabaty na udziale własnym łącznie ze zmianą stanu rezerw na premie i rabaty	55,4	53,1
Koszty działalności ubezpieczeniowej	5 219,8	5 859,9
koszty akwizycji	3 719,7	4 238,0
koszty administracyjne	1 941,7	2 073,4
provizje reasekuracyjne i udział w zyskach reasekuratorów	441,6	451,5
Pozostałe koszty techniczne na udziale własnym	1 091,8	890,4
Zmiany stanu rezerw na wyrównanie szkodowości (ryzyka)	51,0	52,6
Wynik techniczny ubezpieczeń majątkowych i osobowych	718,8	-281,0

**Tabl. 13. Liczba polis, ubezpieczonych i wypłat oraz
kwota przypisu składki brutto, wypłaconych odszkodowań i świadczeń brutto
w grupach ryzyka Działu II**
Stan na 31. grudnia 2009 r.

Wyszczególnienie	Liczba				Składka przypisana brutto		Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	
	polis		wypłat					
	ogółem	osoby fizyczne	ogółem	osoby fizyczne	ogółem	osoby fizyczne	ogółem	osoby fizyczne
	w tys.				w mln zł			
Ogółem	46 871,6	41 015,1	3 601,1	2 284,1	20 618,9	11 733,2	12 207,6	6 973,1
Grupa 1 – NNW	10 591,4	9 124,9	451,3	377,5	1 212,2	752,0	258,5	196,2
Grupa 2 – choroba	347,1	210,2	563,6	167,8	275,5	118,9	117,1	56,2
Grupa 3 – autocasco	4 892,3	3 603,6	773,7	454,0	4 888,5	2 688,8	3 749,7	2 008,3
Grupa 4 – casco pojazdów szynowych	5,5	2,4	1,7	0,0	17,0	2,9	8,1	0,5
Grupa 5 – aerocasco	0,8	0,2	0,1	0,0	20,2	1,5	12,7	1,4
Grupa 6 – casco żeglugi morskiej i śródlądowej	12,4	7,6	2,0	1,4	106,4	54,8	129,9	82,9
Grupa 7 – cargo	27,9	5,1	18,6	1,1	92,1	11,3	46,8	7,3
Grupa 8 – szkody spowodowane żywiołami	8 162,5	6 947,5	235,9	146,4	2 174,4	1 141,6	1 213,0	404,4
Grupa 9 – pozostałe szkody rzeczowe	6 587,5	5 826,6	182,4	132,9	1 543,7	713,4	555,9	243,6
Grupa 10 – OC posiadaczy pojazdów lądowych, w tym:	17 777,4	15 918,8	981,2	768,7	7 134,9	5 749,8	5 163,8	3 742,4
komunikacyjna OC	17 461,4	15 731,6	964,0	766,0	6 967,8	5 695,5	4 966,5	3 631,5
Grupa 11 – OC lotnicza	2,1	0,9	0,1	0,0	24,1	6,2	0,7	0,0
Grupa 12 – OC żeglugi morskiej i śródlądowej	7,6	4,5	0,2	0,1	25,8	2,9	6,8	0,5
Grupa 13 – ogólna OC	5 842,6	5 170,0	165,3	68,5	1 113,2	226,6	503,6	122,3
Grupa 14 – ubezpieczenie kredytu	73,4	0,1	6,2	0,0	460,1	0,0	208,0	0,6
Grupa 15 – gwarancja ubezpieczeniowa	424,8	183,5	6,5	3,3	277,3	12,6	59,2	3,4
Grupa 16 – ubezpieczenie różnych ryzyk finansowych	360,9	45,7	16,3	3,0	870,2	31,4	59,0	10,5
Grupa 17 – ubezpieczenie ochrony prawnej	849,6	789,8	3,5	2,7	96,7	18,3	6,0	4,5
Grupa 18 – assistance	9 429,6	8 438,5	192,4	156,8	286,7	200,3	108,9	88,1

Tabl. 14. Przebieg ubezpieczeń w grupach ryzyka Działu II

Wyszczególnienie	Ubezpieczenia bezpośrednie					
	Składka		Odszkodowania i świadczenia		Wynik techniczny	
	stan na 31. grudnia					
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
	mln zł					
Ogółem	16 809,9	17 973,1	10 309,5	12 141,1	715,6	-315,7
Grupa 1 – następstw nieszczęśliwych wypadków (NNW)	953,0	1 116,8	227,3	265,3	307,8	338,8
Grupa 2 – ubezpieczenie choroby	204,7	255,6	102,5	117,7	-10,0	-1,0
Grupa 3 – autocasco (AC)	4 929,6	4 879,6	3 114,8	3 590,5	435,0	-86,3
Grupa 4 – casco pojazdów szynowych	10,9	13,2	5,7	14,3	0,9	-6,5
Grupa 5 – casco statków powietrznych (aerocasco)	8,7	9,8	8,4	12,0	-3,9	-7,2
Grupa 6 – casco żeglugi morskiej i śródlądowej	98,3	97,4	140,6	95,4	-77,1	-27,3
Grupa 7 – przedmiotów w transporcie (cargo)	93,4	76,4	34,5	31,2	24,5	14,3
Grupa 8 – szkody spowodowane żywiołami	1 579,5	1 723,2	776,3	925,3	223,6	91,1
Grupa 9 – pozostałe szkody rzeczowe	1 071,4	1 189,9	446,8	476,5	211,4	185,8
Grupa 10 – OC posiadaczy pojazdów lądowych	6 128,8	6 592,6	4 854,1	5 775,7	-705,9	-954,3
Grupa 11 – OC lotnicza	10,0	7,1	-0,8	2,5	4,1	-0,1
Grupa 12 – OC żeglugi morskiej i śródlądowej	9,5	13,1	4,1	4,3	1,4	3,4
Grupa 13 – ogólna OC	758,3	880,3	436,3	525,2	50,4	32,9
Grupa 14 – ubezpieczenie kredytu	302,2	290,4	32,7	94,3	140,8	76,3
Grupa 15 – gwarancja ubezpieczeniowa	97,8	104,5	13,9	28,2	48,4	35,9
Grupa 16 – ubezpieczenie różnych ryzyk finansowych	334,1	436,0	29,1	63,5	27,4	-39,3
Grupa 17 – ubezpieczenie ochrony prawnej	49,3	65,4	4,2	5,2	1,2	0,3
Grupa 18 – świadczenie pomocy (assistance)	170,4	221,8	79,0	114,0	35,6	27,5

**Tabl. 15. Wskaźniki efektywności ubezpieczeń bezpośrednich
w wybranych grupach ryzyka Działu II**
Stan na 31. grudnia

Wyszczególnienie	Ubezpieczenia									
	komunikacyjne ^a				majątkowe (ogniowo-kradzieżowe)				ogólnej OC	
	Grupa 3 AC		Grupa 10 OC		Grupa 8		Grupa 9		Grupa 13	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
	w %									
Dynamika składki przypisanej brutto	110,0	93,9	113,0	101,8	103,3	115,2	115,3	107,5	108,4	114,4
Dynamika odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto	110,6	120,4	112,2	117,8	104,2	134,0	128,4	107,1	114,9	150,0
Wskaźnik zatrzymania składki przypisanej ^a	98,1	98,0	93,0	92,4	86,9	83,6	85,0	81,5	82,3	83,2
Wskaźnik zatrzymania odszkodowań i świadczeń wypłaconych ^b	98,3	98,4	92,6	91,8	78,9	78,9	85,3	83,3	85,6	87,8
Współczynnik szkodowości brutto ^c	62,9	73,3	77,6	85,6	54,3	56,5	40,4	39,4	54,6	56,3
Współczynnik szkodowości na udziale własnym ^d	63,2	73,6	79,2	87,6	49,1	53,7	41,7	40,0	57,5	59,7
Wskaźnik kosztów akwizycji ^e	17,4	18,6	12,6	13,5	22,2	22,2	24,2	26,7	22,6	22,1
Wskaźnik kosztów administracyjnych ^f	9,3	9,7	9,9	10,3	9,9	10,3	8,9	9,4	9,9	10,3
Wskaźnik kosztów ubezpieczeniowych brutto ^g	26,7	28,3	22,6	23,7	32,1	32,5	33,1	36,1	32,5	32,5
Wskaźnik kosztów technicznych na udziale własnym ^h	28,5	28,9	37,6	32,9	38,9	41,6	42,4	44,4	38,9	39,2
Wskaźnik rentowności ⁱ działalności technicznej brutto ⁱ	8,4	-1,8	-10,1	-13,4	11,8	4,2	14,7	12,0	5,2	3,0
Wskaźnik rentowności działalności technicznej na udziale własnym	8,8	-1,8	-11,5	-14,5	14,2	5,3	19,7	15,6	6,6	3,7

^aŁącznie z OC przewoźnika

**Tabl. 16. Udział w rynku ubezpieczeniowym i w działach ubezpieczeń
przypisu składki, odszkodowań i świadczeń brutto oraz wyniku technicznego
z ubezpieczeń bezpośrednich ogółem i w podziale na grupy ryzyka**

Stan na 31. grudnia 2009 r.

Wyszczególnienie	Ubezpieczenia bezpośrednie					
	Składka przypisana brutto		Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto		Wynik techniczny	
	stan na 31. grudnia					
	Rynek	Dział	Rynek	Dział	Rynek	Dział
	w %					
OGÓŁEM	99,008	x	99,262	x	98,498	x
Dział I	58,849	100,000	68,889	100,000	106,475	100,000
Grupa 1 – na życie	37,429	63,603	54,030	78,430	57,200	53,736
Grupa 2 – posagowe, zaopatrzenia dzieci	0,245	0,417	0,417	0,605	0,725	0,681
Grupa 3 – na życie związane z funduszem inwestycyjnym	12,578	21,374	10,889	15,806	14,231	13,365
Grupa 4 – rentowe	0,139	0,236	0,152	0,221	-1,966	-1,846
Grupa 5 – wypadkowe i chorobowe	8,457	14,371	3,402	4,938	36,269	34,063
Dział II	40,159	100,000	30,373	100,000	-7,977	100,000
Grupa 1 – NNW	2,361	5,879	0,643	2,117	8,561	-107,317
Grupa 2 – choroba	0,537	1,336	0,291	0,960	-0,025	0,317
Grupa 3 – autocasco	9,521	23,709	9,329	30,716	-2,181	27,336
Grupa 4 – casco pojazdów szynowych	0,033	0,082	0,020	0,067	-0,164	2,059
Grupa 5 – aerocasco	0,039	0,098	0,032	0,104	-0,182	2,281
Grupa 6 – casco żeglugi morskiej i śródlądowej	0,207	0,516	0,323	1,064	-0,690	8,647
Grupa 7 – cargo	0,179	0,447	0,116	0,384	0,361	-4,530
Grupa 8 – szkody spowodowane żywiołami	4,235	10,546	3,018	9,936	2,302	-28,857
Grupa 9 – pozostałe szkody rzeczowe	3,007	7,487	1,383	4,554	4,695	-58,853
Grupa 10 – OC posiadaczy pojazdów lądowych	13,897	34,604	12,848	42,300	-24,113	302,281
Grupa 11 – OC lotnicza	0,047	0,117	0,002	0,006	0,086	0,032
Grupa 12 – OC żeglugi morskiej i śródlądowej	0,050	0,125	0,017	0,056	0,831	-1,077
Grupa 13 – ogólna OC	2,168	5,399	1,253	4,125	1,928	-10,421
Grupa 14 – ubezpieczenie kredytu	0,896	2,231	0,517	1,704	0,907	-24,169
Grupa 15 – gwarancja ubezpieczeniowa	0,540	1,345	0,147	0,485	-0,993	-11,372
Grupa 16 – ubezpieczenie różnych ryzyk finansowych	1,695	4,220	0,147	0,484	0,008	12,449
Grupa 17 – ubezpieczenie ochrony prawnej	0,188	0,469	0,015	0,049	0,695	-0,095
Grupa 18 – assistance	0,558	1,390	0,271	0,892	0,000	-8,711

Tabl. 17. Ogólny rachunek zysków i strat towarzystw ubezpieczeniowych

Wyszczególnienie	2008	2009	2008=100
	w mln zł		
Wynik techniczny ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych i wynik techniczny ubezpieczeń na życie	4 172,3	3 957,6	94,9
Przychody z lokat	4 353,1	4 108,2	94,4
przychody z lokat w nieruchomości	18,4	18,9	102,7
przychody z lokat w jednostkach podporządkowanych	2 201,0	1 456,7	66,2
z udziałów i akcji	2 195,6	1 453,5	66,2
z pożyczek i dłużnych papierów wartościowych	5,4	3,1	57,4
z pozostałych lokat	-	0,1	x
przychody z innych lokat finansowych	1 894,7	1 893,2	99,9
z udziałów, akcji, innych papierów wartościowych o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych	71,2	26,9	37,8
z dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu	1 547,8	1 727,8	111,6
z lokat terminowych w inwestycjach kredytowych	196,2	44,7	22,8
z pozostałych lokat	79,5	93,8	118,0
wynik dodatni z rewaloryzacji lokat	29,4	177,9	605,1
wynik dodatni z realizacji lokat	209,7	561,5	267,8
Nie zrealizowane zyski z lokat	256,3	347,8	135,7
Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione z technicznego rachunku ubezpieczeń na życie	-347,2	649,6	x
Koszty działalności lokacyjnej	722,1	525,2	72,7
koszty utrzymania nieruchomości	9,9	10,0	101,0
pozostałe koszty działalności lokacyjnej	65,4	79,0	120,8
wynik ujemny z rewaloryzacji lokat	237,4	122,1	51,4
wynik ujemny z realizacji lokat	409,5	314,1	76,7
Nie zrealizowane straty na lokatach	687,9	315,5	45,9
Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione do technicznego rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych	303,2	351,1	115,8
Pozostałe przychody operacyjne	353,5	397,7	112,5
Pozostałe koszty operacyjne	370,7	442,8	119,4
Wynik z działalności operacyjnej	6 704,2	7 826,3	116,7
Zyski nadzwyczajne	0,0	0,0	x
Straty nadzwyczajne	0,0	-	x
Wynik finansowy brutto	6 704,2	7 826,3	116,7
Podatek dochodowy	921,6	1 257,4	136,4
Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)	-1,0	0,9	x
Wynik finansowy netto	5 783,6	6 568,0	113,6

Tabl. 18. Ogólny rachunek zysków i strat – Dział I

Wyszczególnienie	2008	2009	Różnica
	w mln zł		
Wynik techniczny ubezpieczeń na życie	3 453,5	4 238,6	785,1
Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione z technicznego rachunku ubezpieczeń na życie	-347,2	649,6	996,8
Pozostałe przychody operacyjne	143,6	164,5	20,9
Pozostałe koszty operacyjne	166,7	173,4	6,7
Wynik z działalności operacyjnej	3 083,2	4 879,3	1 796,1
Saldo nadzwyczajnych zysków i strat	-	-	-
Wynik finansowy brutto	3 083,2	4 879,3	1 796,1
Podatek dochodowy	578,3	889,2	310,9
Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)	-1,4	0,6	2,0
Wynik finansowy netto	2 506,3	3 989,5	1 483,2

Tabl. 19. Ogólny rachunek zysków i strat – Dział II

Wyszczególnienie	2008	2009	Różnica
	w mln zł		
xxx			
Wynik techniczny ubezpieczeń majątkowych i osobowych	718,8	-281,0	-999,8
Przychody z lokat, w tym:	4 353,1	4 108,2	-244,9
przychody z innych lokat finansowych, w tym:	1 894,7	1 893,2	-1,5
z dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu	1 547,8	1 727,8	180,0
z lokat terminowych w instytucjach kredytowych	196,2	44,7	-151,5
wynik dodatni z realizacji lokat	209,7	561,5	351,8
Nie zrealizowane zyski z lokat	256,3	347,8	91,5
Koszty działalności lokacyjnej, w tym:	722,1	525,2	-196,9
pozostałe koszty działalności lokacyjnej	65,4	79,0	13,6
wynik ujemny z realizacji lokat	409,5	314,1	-95,4
Nie zrealizowane straty na lokatach	687,9	315,5	-372,4
Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione do technicznego rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych	303,2	351,1	47,9
Pozostałe przychody operacyjne	210,0	233,2	23,2
Pozostałe koszty operacyjne	204,0	269,4	65,4
Wynik z działalności operacyjnej	3 621,0	2 947,0	-674,0
Saldo nadzwyczajnych zysków i strat	0,0	0,0	0,0
Wynik finansowy brutto	3 621,0	2 947,0	-674,0
Podatek dochodowy	343,3	368,2	24,9
Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)	0,4	0,3	-0,1
Wynik finansowy netto	3 277,3	2 578,5	-698,8

Tabl. 20. Zagregowane wskaźniki efektywności

Wyszczególnienie	Ogółem		Dział I		Dział II	
	Stan na 31. grudnia					
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
	w %					
Wskaźnik monitorowania działalności ^a	450,0	356,8	285,8	349,5	644,5	364,8
Wskaźnik pokrycia rezerw ^b	121,2	111,1	108,6	109,0	154,8	116,4
Współczynnik wypłacalności ^c	54,6	51,9	28,1	43,8	108,4	64,3
Wskaźnik rentowności działalności technicznej ^d	7,7	8,3	9,3	14,5	4,2	-1,5
Wskaźnik rentowności sprzedaży ^e	9,8	12,8	6,4	13,2	16,1	12,2
Wskaźnik rentowności kapitałów własnych ^f	16,2	22,7	21,9	29,6	13,5	16,6
Wskaźnik rentowności majątku ^g	4,2	4,7	2,9	4,5	6,2	5,1
Wskaźnik rentowności obrotu brutto ^h	10,3	12,6	7,2	12,6	16,3	12,6
Wskaźnik rentowności obrotu netto ⁱ	8,9	10,6	5,8	10,3	14,8	11,1
Współczynnik szkodowości brutto ^j	54,1	81,8	50,8	92,0	61,0	66,5
Współczynnik szkodowości na udziale własnym ^k	55,0	82,5	52,0	91,9	61,5	67,5
Wskaźnik kosztów administracyjnych ^l	5,9	7,2	3,9	5,3	9,6	9,8
Wskaźnik kosztów akwizycji ^l	12,3	15,8	9,2	12,7	18,3	20,1

^aŚrodki własne podzielone przez większą z dwu wartości: margines wypłacalności lub kapitał gwarancyjny

^bAktywa na pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych podzielone przez rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe

^cŚrodki własne podzielone przez składkę przypisaną na udziale własnym

^dWynik techniczny podzielony przez składkę zarobioną na udziale własnym

^eWynik finansowy netto podzielony przez składkę przypisaną brutto

^fWynik finansowy netto podzielony przez kapitały własne (ROE)

^gWynik finansowy netto podzielony przez średnią wartość aktywów (ROA)

^hWynik finansowy brutto podzielony przez wartość przychodów

ⁱWynik finansowy netto podzielony przez wartość przychodów

^jSuma odszkodowań i świadczeń wypłacone brutto i zmiany stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia brutto podzielona przez składkę zarobioną brutto

^kOdszkodowania i świadczenia podzielone przez składkę zarobioną na udziale własnym

^lKoszty administracyjne podzielone przez składkę przypisaną brutto

^lKoszty akwizycji podzielone przez składkę przypisaną brutto